МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
«31» серпня 2022 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМПАРАТИВІСТИКА В ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Третій (освітньо-науковий) рівень

Галузь знань 01 Освіта

011 Освітні, педагогічні науки

Миколаїв – 2022

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Трифонова Олена Сергіївна, професорка кафедри початкової та дошкільної освіти, докторка педагогічних наук, професорка.

РЕЦЕНЗЕНТ: Листопад Олексій Анатолійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Завідувачка кафедри початкової та дошкільної освіти _____ (С. І. Якименко)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «30 » серпня 2022 року №1
Голова навчально-методичної комісії _____ (Л. М.Хрящевська)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «31» серпня 2022 року № 11
Голова навчально-методичної комісії університету _____

Анотація

Навчальна дисципліна «Компаративістика в галузі педагогічної освіти» є важливою та актуальною у здобутті третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, адже у сучасних реаліях для українського освітнього простору набула проблема забезпечення високого рівня компетентного фахівця, який усвідомлює роль знання як чинника успіху в будь-якій діяльності, можливістю обмінюватися досвідом міжнародного освітнього середовища. Логіка діяльності науковця у закладі вищої освіти вимагає ретельної взаємопов'язаної методичної, дослідницької підготовки, спрямованої зокрема на вивчення досвіду освітніх систем провідних країн світу. У процесі вивчення навчального курсу здобувачі ознайомлюються із поняттями: «компаративістика», «педагогічна компаративістика», «порівняльна педагогіка», «відкрита освіта», «відкриті освітні ресурси», «педагогічна освіта» та ін. Особливе значення в процесі вивчення навчальної дисципліни надається порівняльно-педагогічному аналізу технологій педагогічної компаративістики в міжнародній освіті, використання прогресивних ідей євроінтеграційних процесів у сучасній педагогічній освіті України.

Ключові слова: компаративістика, педагогічна компаративістика, глобалізація, педагогічна освіта.

Annotation

The university course "Comparative Studies in Pedagogical Education" is important and relevant in obtaining the third (educational and scientific) level of higher education, because in modern realities for the Ukrainian educational space there is a problem of providing a high level of competent specialist who understands the role of knowledge as a factor of success in any activity, the opportunity to share experiences of the international educational environment.

The logic of a scientist's activity in a higher education institution requires careful interrelated methodological and research training, aimed in particular at studying the experience of educational systems of the world's leading countries. In the process of studying the course, students get acquainted with the concepts: "comparative studies", "pedagogical comparative studies", "comparative pedagogy", "open education", "open educational resources", "pedagogical education" and others. The discipline highlights the comparative and pedagogical analysis of technologies of pedagogical comparative studies in international education, the use of progressive ideas of European integration processes in modern pedagogical education in Ukraine.

Key words: comparative studies, pedagogical comparative studies, globalization, pedagogical education.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Компаративістика в галузі педагогічної освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення аспірантів із закономірностями й тенденціями розвитку освітніх систем у країнах світу в різні історичні епохи; перспективами вітчизняної педагогічної освіти в умовах євроінтеграційного досвіду; відмінностями вищої педагогічної освіти в умовах глобалізації; формами і способами взаємозбагачення національних педагогічних систем із метою подальшого їх аналізу та інтерпретації.

Міждисциплінарні зв'язки: Методологія наукової діяльності; Іноземна мова для наукової комунікації; Інформаційна грамотність; Філософія науково-дослідної діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою є: ознайомити здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти із компаративістикою як наукою, методами і функціями педагогічної компаративістики; навчити аналізувати й користуватися зарубіжними інноваціями в педагогічній освіті, компаративним дослідженням.

Завданнями є:

– оволодіти теоретичними знаннями з основ компаративістики;

– ознайомити з поняттєво-термінологічним апаратом, функціями і методами педагогічної компаративістики, процедурою компаративного аналізу педагогічних явищ;

– навчити студентів вільно користуватися міжнародними джерельними базами для здійснення власних досліджень;

– навчити застосовувати компаративний підхід до порівняння практик навчання у країнах Європейського простору;

– узагальнювати педагогічні ідеї вітчизняного й зарубіжного досвіду.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій із проблем розвитку суспільства та освіти; здійснювати рефлексію щодо актуальних проблем суспільного та індивідуального буття

ПРН 3. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з педагогічної освіти і науки та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПРН 8. Мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогічної освіти, і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напряму, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

І. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі освіти, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ІІ. Фахові:

ФК-1. Володіння знаннями в галузі освіти, зокрема про основні концепції, методики, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему педагогічної освіти і науки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напряму.

ФК-3. Здатність збирати дані для наукового дослідження з проблем педагогічної освіти і науки, систематизувати та інтерпретувати їх. Із використанням методологічного інструментарію виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання педагогічної освіти і науки та дотичних до них міждисциплінарних напрямах.

ФК-4. Здатність цілісно й системно розуміти історію і теорію вітчизняної та зарубіжної освіти, екстраполювати їх досягнення на сучасну освітню й наукову практику і окреслювати перспективи її розвитку.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Компаративістика у педагогічній освіті

Предмет, об'єкт, завдання курсу. Предмет та основні поняття компаративістики: «компаративістика», «педагогічна компаративістика», «порівняльна педагогіка», «відкрита освіта», «відкриті освітні ресурси», «педагогічна освіта». Методологічні підходи у педагогічній компаративістиці. Проблемний і порівняльний підходи Б. Холмза. Принципи розвитку компаративістики. Методи і функції педагогічної компаративістики.

Тема 2. **Історія становлення компаративістики як науки**

Періодизація педагогічної компаративістики (за А. Сбруєвою). Етапи розвитку компаративних досліджень (за Антоніо Новоа). Зародження компаративістики (Німеччина, США, Англія, Китай, Японія). Вивчення зарубіжного освітнього досвіду у США в XIX – на початку XX ст. (Г. Манн, Г. Барнард та Дж. Рассел). Засновник і перший президент національного товариства порівняльної педагогіки (1956) компаративіст В. Брікман. Всесвітня рада товариств порівняльної педагогіки (World Council of Comparative Education Societies – WCCES).

Тема 3. **Тенденції розвитку української педагогічної компаративістики**

Виникнення компаративної педагогіки в Україні. Часопис «Шлях освіти» (1922 р.). Внесок О. Музиченка, С. Ананьїна, С. Русової у становлення української компаративістики. Програми С. Сисоєвої «Компаративістика у сфері освіти» (2014 р.), «Методологія порівняльних досліджень у сфері освіти» (2018 р.). Дослідження Т. Кристопчук, М. Лещенко, О. Локшиної, Л. Пуховської, А. Сбруєвої. Концептуалізація компаративістичного підходу (праці А. Бойко, М. Ваховського, В. Пащенко, Н. Побірченко, С. Сисоєвої, О. Сухомлинської). Вимоги до компаративіста.

Тема 4. **Інновації в педагогічній вітчизняній і зарубіжній освіті : порівняльний аспект** .

Порівняльно-педагогічний аналіз технологій педагогічної компаративістики в сучасній освіті : досвід і перспективи (елементи тайм-менеджменту, дослідницька модель навчання, командна робота, TheoPrax, смарт-освіта тощо). Запровадження інноваційних міжнародних підходів у національну педагогічну освіту.

Тема 5. Вплив глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на трансформацію вітчизняної педагогічної освіти

Складові глобалізації (макроосвітня, соціально-освітня, професійно-освітня, інформаційно-технологічна, культурна). Міждисциплінарний вимір компаративних досліджень у галузі педагогічної освіти. Світові тенденції у викладанні і навчанні у закладах вищої освіти. Соціокультурна глобалістика як новітній етап розвитку

компаративістики. Можливості використання прогресивних ідей євроінтеграційних процесів у сучасній педагогічній освіті України.

3. Рекомендована література

Основна

1. Грицик Л. Українська компаративістика. Донецьк : Юго-Восток, 2010. 299 с.
2. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. Харків : Ексклюзив, 2014. 424 с.
3. Професійна освіта в зарубіжних країнах : порівняльний аналіз : моногр. /за ред. Н.Г.Ничкало, В.О.Кудіна. Черкаси : Вибір, 2002. 322 с.
4. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. 2-ге вид., стер. Суми : ВТД "Університетська книга", 2005. 320 с
5. Сисоєва С.О. Порівняльна педагогіка в контексті розвитку освітології : Порівняльна педагогіка : методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестоматія / авторський колектив. Київ : Педагогічна думка, 2015. 176 с.
6. Сисоєва С.О., Заскалєта С.Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу. Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ : КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. 276 с.
7. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи: антологія / за заг. ред. Дмитра Наливайка. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2009. 487 с.

Допоміжна

1. Іванюк І. Освітня політика : навч. посіб. Київ : Таксон, 2006. 225 с.
2. Компаративістика у сфері освіти: навч. прогр. Для спеціальностей 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» та 8.18010020 «Управління навчальним закладом» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» /Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка; розробн. Сисоєва С.О. Київ : ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2014. 106 с.
3. Локшина О. І. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестом. Київ : Педагогічна думка, 2015.
4. Мукан Н., Гук Л. Ретроспектива розвитку компаративістики. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2012. № 1. С. 34-39
5. Рубан Л. М. Американський педагог-реформатор Джон Холт (1923-1985 рр) : ґенеза ідей про майстерність учителя : навч-метод. посіб. Київ : Логос, 2011. 80 с.
6. Садова В. Використання компаративістики в історико-педагогічних дослідженнях. *Вісник Львівського ун-ту: серія педагогіка*. 2009. Вип. 25. Ч. 1. С. 301-306.
7. Теодорович А. Ю. Організаційна діяльність Ервіна Епстейна у міжнародних асоціаціях з педагогічної компаративістики. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки.* 2011. № 2. С. 135-137.
8. Cook B.J. Discerning trends, contours, and boundaries in comparative education: a survey of comparativists and their literature / B.J. Cook, S.J.Hite, E.H.Epstein. *Comparative Education Review (CER),* vol. 48, no. 2. 2004. P. 123-149.
9. Epstein E.H. Setting the normative boundaries: crucial epistemological benchmarks in comparative education. *Comparative Education Review (CER).* 44 (4). 2008. P. 373-386.

Інформаційні ресурси

1. Зєня Л. Я. ІНТЕРВ'Ю-ПОРТРЕТ Компаративістика в освіті: Україна та світ. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія Педагогіка та психологія 2020. № 32. С. 11.17. ULR : http://visnyk-pedagogy.knlu.edu.ua/article/view/207746

2. Ільченко О.Ю., Кононец Н. В. Компаративна педагогіка вищої школи для самостійної роботи: електрон. посіб. для самост. роботи здобувачів наук. ступ. «Доктор філософії» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/педагогіка. 2019. ULR : http://194.44.39.210/bitstream/123456789/9312/1/%d0%9a%d0%be%d0%bc%d0%bf%d0%b0%d1%80%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d0%b0%20%d0%bf%d0%b5%d0%b4%d0%b0%d0%b3%d0%be%d0%b3%d1%96%d0%ba%d0%b0%20%d0%92%d0%a8-2019.pdf

3. Національна бібліотека України імені В. Г. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/
4. Національна Академія Наук України. URL: http://www.nas.gov.ua/
5. Словники та енциклопедії . URL: http://dic.academic.ru/searhall.php

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування, усні відповіді на практичних заняттях.